



Erfgoedinspectie
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Mogelijkheden strafrecht bij monumententoezicht Een handreiking in de maak!

Platform Monumententoezicht,
31 oktober 2018 Utrecht

Michiel Valkenburcht,
Senior inspecteur / jurist Erfgoedinspectie



Stichting
Erkende
Restauratiekwaliteit
Monumentenzorg



Inhoud

1. Inleiding
2. Een handreiking over strafrechtelijke handhaving in voorbereiding
3. Mogelijkheden instandhoudingsplicht
4. Bespreken enkele recente zaken
5. Vervolgproces totstandkoming brochure
6. Vragen?



1. Inleiding

Wat doet de Erfgoedinspectie?

- functioneren stelsel monumentenzorg en archeologie
- professionele organisaties voor monumentenbehoud (POM's)
- recent: aandacht voor functioneren strafrechtelijke handhaving monumentenwetgeving.



1. Inleiding

- Weinig ervaring bij gemeenten
- Weinig kennis en capaciteit bij politie;
- Weinig prioriteit bij OM

Enkele aanbevelingen aan OCW:

- Ondersteun gemeenten met kennis;
- Probeer landelijk aanspreekpunt OM te krijgen voor cultuur zaken





2. Een handreiking in voorbereiding

Inhoud handreiking op hoofdlijnen

1. Wanneer kiezen voor strafrechtelijke handhaving / aangifte doen?
2. Van welke overtredingen of misdrijven kan je aangifte doen?
3. Wie kan aangifte doen?
4. Bij wie kan je aangifte doen?
5. Tegen wie kan je aangifte doen?
6. Waar moet je op letten bij het doen van aangifte?
7. Wat gebeurt er nadat je aangifte hebt gedaan?
8. Belangrijke informatie en adressen
9. Voorbeelden van zaken / vindplaatsen arresten.

Bijlage 1. Format aangifte

Bijlage 2. Overzicht wetsartikelen



2. Wanneer kiezen voor het strafrecht?

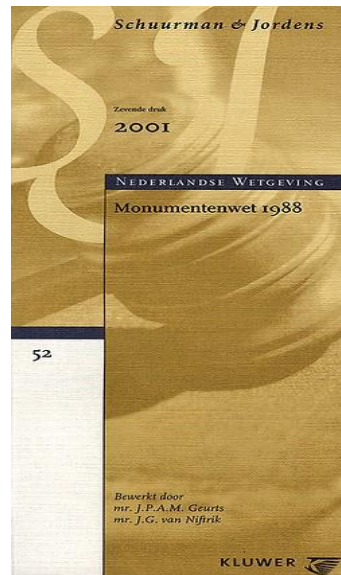
- Verschil bestuursrecht en strafrecht
- Onherstelbaar, monumentenwetgeving “met beide voeten” getreden
- check Landelijke Handhavings Strategie (LHS) en gemeentelijk handhavingsbeleid.



2. Verbodsbepalingen rijksmonumenten

Erfgoedwet / Monumentenwet

- Verbod op beschadigen, vernielen én verwaarlozen van een rijksmonument (art. 11)



Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

- Verbod om zonder of in afwijking van een vergunning een monument te slopen, wijzigen, herstellen of te (laten) gebruiken waardoor het rijksmonument wordt ontsierd of in gevaar gebracht (art. 2.1, lid 1, onder f, Wabo);





2. Verbodsbepalingen gemeentelijke monumenten:

Erfgoedverordening (VNG):

- Verbod beschadigen, vernielen, en verwaarlozen gemeentelijk monument (art. 13).

Wabo

- Verbod om zonder omgevingsvergunning een gemeentelijk monument te slopen, wijzigen, herstellen of te (laten) gebruiken waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht (art. 2.2., onder b)



2. Voorbeelden verbod op beschadigen, vernielen en verwaarlozen:

- bekladden;
- vandalisme;
- *langdurig openlaten van daken, dakramen, ramen en deuren.*





2. Voorbeelden zonder vergunning slopen, wijzigen, herstellen of laten) gebruiken waardoor het rijksmonument wordt ontsierd of in gevaar gebracht:

- verwijderen monumentale schouw of trap;
- gevel andere kleur schilderen;
- NB: óók verwaarlozen van een monument.



Kasteel d'Oultremont (vm. Land van Ooit). foto: Ropstar.nl



2. Wet op de economische delicten (Wed)

Strafbaarstelling verbodsbepalingen in de Mw en de Wabo staat in de Wed (art. 1a, 2° Wed);

- Opzet = misdrijf;
- gevangenisstraf max. twee jaar, taakstraf of geldboete van de vierde categorie (art. 6, lid 1, 2° Wed) = € 20.750



KOEPELGEVANGENIS BREDA

Foto: G.Lanting - Eigen werk, CC BY 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5313286>



2. Bij wie kan je aangifte doen?

Twee routes:

1. Bij de Politie (iedereen);
 2. Bij een Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) van de gemeente of Omgevingsdienst (gemeentes)
- OM beslist in beide gevallen over vervolgen of niet;
 - Politie of BOA verhoort verdachten en verricht eventueel verdere opsporingshandelingen.



2. Aandachtspunten bij het doen van aangifte

- Lever de juiste / complete informatie aan!
- Denk aan combinatie met andere overtredingen (vernietiging, diefstal, strijd met redelijke eisen van welstand, overtreding artt. 2.6 en 3.26 Bouwbesluit 2012?)



3. Mogelijkheden Instandhoudingsplicht

Verbod op beschadigen, vernielen en verwaarlozen rijksmonument

Artikel 11, eerste lid, Monumentenwet 1988 jo. art. 9.1, eerste lid, onder a, Erfgoedwet:

'Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen, of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is.'



3. Mogelijkheden instandhoudingsplicht.

Wat kan je als gemeente doen?

- Handhaven via het bestuursrecht (last onder dwangsom of bestuursdwang).
- Let op, beperkt tot maatregelen om verder verval tegen te gaan. Zie uitspraak RvSt. 20 augustus 2014 iz. Grebbedijk 6 Wageningen.
- Maar zie ook uitspraak RvSt d.d. 24 oktober 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:3420): terugbouwen gesloopte garage en erfafscheiding Wageningen i.v.m. ensemblewaarde.



Maar eventueel óók:

- Aangifte doen (strafrecht);
- Erfgoedinspectie kan ondersteunen (p.16).



4. Bespreken enkele recente zaken

Badpaviljoen, Hindeloopen





4. Bespreken enkele recente zaken

- Bestuursrechtelijke handhaving
illegaal verwijderd plafond;
- Aangifte bij de Politie;
- Politie -> Omgevingsdienst;
- Ook optreden o.g.v.
instandhoudingsplicht?





4. Bespreken enkele recente zaken

Grebbedijk, Wageningen





4. Bespreken enkele recente zaken

Grebbedijk, Wageningen

- 2008 aangifte historische vereniging bij Politie;
- 2014 bestuursrechtelijke handhaving strandt bij RvSt. door fout opleggen last onder dwangsom;
- 2015 navraag bij OM: vanwege gebrek aan capaciteit bij politie geen nader strafrechtelijk onderzoek;
- 2017 opnieuw aangifte historische vereniging;
- nu wel strafrechtelijk onderzoek;
- Pand wordt afgevoerd, onvoldoende monumentwaarden over.



4. Bespreken enkele recente zaken

Keizersgracht, Amsterdam



Voorhuis, bel-etage, achterkamer, schouw en stucplafondrestanten in 2017



4. Bespreken enkele recente zaken

- Mei 2017 aangifte gemeente Amsterdam bij Politie;
- Feb 2018 nog niks gehoord;
- Navraag bij politie: te weinig capaciteit en eigenaar woont in het buitenland.
- Gemeente vraagt Erfgoedinspectie om de zaak bij OM onder de aandacht te brengen.

Keizersgracht, Amsterdam

- Landelijk OvJ bespreekt zaak met OvJ in Amsterdam.
- Resultaat: zaak overgedragen naar Dienst regionale recherche, Team Milieu van het Amsterdamse korps.



4. Bespreken enkele recente zaken

Beukerstraat, Zutphen





4. Bespreken enkele recente zaken

Beukerstraat, Zutphen

- 2017 gemeente Zutphen doet bij de politie aangifte van illegale sloop balken en monumentale trap;
 - Politie kan er niet mee uit de voeten;
 - Gemeente doet opnieuw aangifte bij BOA van de Omgevingsdienst;
 - BOA maakt PV op en verhoort verdachten.
- OvJ legt boete op aan eigenaar en aannemer, allebei € 10.000
 - Eigenaar en aannemer in beroep.



5. Vervolgproces totstandkoming brochure

- Input vandaag verwerken en enkele betrokken organisaties “lezen mee”;
- Planning: eind dit jaar / begin volgend jaar brochure gereed;
- Toezending aan deelnemers platform en op websites Erfgoedinspectie en Monumententoezicht.nl;



6. Vragen?

- Rapport Pro Facto (2011), website Erfgoedinspectie:
<https://www.erfgoedinspectie.nl/publicaties/rapport/2011/10/17/pro-facto-rapport>
- Brochure Instandhoudingsplicht, website RCE
<https://cultureelerfgoed.nl/publicaties/instandhoudingsplicht-rijksmonumenten-een-handreiking-voor-gemeenten>
- Website ERM www.monumententoezicht.nl



Dank voor uw aandacht!

info@erfgoedinspectie.nl

www.erfgoedinspectie.nl